

DOĞAL BİTKİ ZENGİNLİĞİMİZE TURİZM PERSPEKTİFİNDEN FARKLI BİR BAKIŞ

Yrd. Doç. Dr. Faris KARAHAN

Tarihsel süreç, toplumlara farklı kimlikler kazandırmada baş döndüren oyunlar oynuyor. İnsanoğlu kimi zaman kentli, kimi zaman köylü oldu. İster köylü, ister kentli olsun yararlandığı en temel kaynakları doğal varlıklar, bunların içinde de toprak, su ve hiç şüphesiz bitkiler oluşturdu. Kâh göçebe hayat kâh yerleşik yaşam, insanoğlunun bitkilerle diyalogunda önem açısından hiçbir gerileme yaratmadı. Bitkiler besin, yapacak, yakacak, giyim-kuşam, ilaç hammaddesi olmak üzere sayısız alanda yaşamımızın vazgeçilmez başvuru kaynağı oldu.

Göçebe yaşamdan yerleşik yaşama geçerken toplu halde yaşamaya başladık. Dolayısıyla bitkileri de her alanda duyduğumuz ihtiyaçlar nedeniyle daha fazla toplar olduk. Sanayi devriminden sonra ise kapitalist dünyanın en fazla tükettiği değer yine doğal bitkiler oldu. Ormanlar sanayinin en önemli hammaddesi haline geldi. Kentsel yerleşimler ve sanayi alanları tüm dünyada daha fazla doğal alanın ve doğal bitki türünün neslinin tehlikeye düşmesine neden oldu ve hâlâ bu süreç devam ediyor. Hiç şüphe yok ki bu süreç kentli insanı doğadan kopardı ve giderek kentlerin yükselen ve saflarını sıklaştıran binaları arasında daha az mutluluk tatmaya başladık. Sevindirici bir gelişme olarak bu yüzyılın son on yılında yine bitkiler imdadımıza yetişti. Yerel kültür ve doğal değerleri koruyarak yapılan bir turizm kavramı olarak doğan ekoturizm bitkilerin de bir turizm markası olduğunu gösterdi. Gül, lale, zeytin, nilüfer, gibi bir çırpıda sayılan bitkiler medeniyetlerin, barışın, aşkın, kültürlerin, tıbbın, musikinin, edebiyatın gelişiminin ve yükselişinin birer sembolü idi.

Özellikle ülkemiz 11.000 dolayında doğal bitki türü ve bunların yaklaşık üçte birinin sadece ülkemize özgü olması nedeniyle doğal bitki örtüsü odaklı turizm aktiviteleri için özel bir potansiyele sahip bulunmaktadır. Öyle ki bitkilerimizi kumul, tuzcul, step, su, bataklık, step, maki, orman, kayalık, alpin ortamlarda yetişme özelliklerine ya da şifalı, aromatik, boya, süs bitkisi gibi kullanım amaçlarına göre sınıflandırmak mümkün. Sevindirici olan, bu kadar çeşit sınıflandırma yapabilmek, üyesi olmak için çaba sarf ettiğimiz Avrupa'da bulunmuyor. Kentleşmiş ve sanayileşmiş Avrupa'da doğal zenginliklerimizi merak eden çok sayıda insan bulunuyor. Bunların bir

bölümü bitkiler konusunda uzman, bir bölümü ise doğa içinde ve bitki zenginlikleri arasında dolaşmak isteyenler. Örnek olarak İngiltere’de Alpine Garden Society sırf bu özlemlerini gidermek isteyenlere yönelik Türkiye’ye ve özellikle Kuzeydoğu Anadolu Bölgesine her şey dahil 1500-2000 Sterlin gibi ücretlerle turlar düzenliyor. Yabancı dil bilen, bitki konusunda uzman botanikçiler, ya da amatörce başlamış ama kendini yetiştirmiş hemen her meslek grubundan ilgili bu hizmetlerde görev almak üzere birer potansiyel.

Erzurum da bitki zenginliği konusunda çok zengin illerimizin başında geliyor. Özellikle dağ stebi ve alpin flora açısından eşsiz bir cennet. Erzurum kenti ve ovayı çevreleyen Palandöken, Kargapazarı ve Dumlu dağları, yıllardır sanki böyle bir amaç için yaratılmış. Yıllarca sadece çayır ve mera olarak ve son yıllarda kısmen kış turizmine yönelik olarak yararlanılmakta. Bu üç bitki cenneti aynı zamanda üzerinde trekking yaparak bahardan sonbahara çeşitli manzara güzelliklerinin de her an bulunduğu birer doğa parçası. Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesi’nde bahsettiği ormanlardan belki eser yok ama Nisan sonundan neredeyse Eylül sonuna kadar sarı-pembe, kırmızı-beyaz, mavi-mor renkleri ile dağ çiçeklerinin senfonisi çalıyor. Tabiatıta her kulak için bir ses var, bazen duymak için uzaklaşmak, bazen de yanı başına varmak gerekiyor. Mayıs ayının ikinci pazarında, anneler gününde rengârenk ve eşsiz kokuları ile dağ çiçeklerinden henüz karlar Erzurum’u terk ederken annelerimize bir sürpriz yapabiliriz.

Bu senfoniye daha yakından işitmek ve halkımıza dinletmek için Ziraat Fakültesi Dekanımız Sayın Prof. Dr. Mükerrerem KAYA’nın desteğinde Avrupa Birliği Hibe Programı’na bir proje teklif ettik. Flora turizmüne yönelik Türkiye’de uygulanmaya çalışılan ilklerden birisi olacak projemiz Erzurum’un da doğal özelliklerini dikkate alan çarpıcı bir başlığa sahip: “Gökyüzüne En Yakın Bitkiler: Alpin Çiçekler” Flora Turizmi Eğitimi Projesi. Proje kapsamında Türkiye’nin farklı üniversite ve kuruluşlarından 20 dolayında öğretim üyesi ve uzman, biyoloji, coğrafya, eczacılık, gıda mühendisliği, peyzaj mimarlığı, turizm ve otelcilik, ziraat mühendisliği alanlarından katılımcıları flora turizmi konusunda bilinçlendirecek. Faaliyetleri küçük ama hedefleri ve hayalleri büyük bir proje. Yıl sonuna kadar resmi sürecin başlayacağını umuyoruz.